

### Oikeusministeriö

Katri Kummoinen

[katri.kummoinen@gov.fi](mailto:katri.kummoinen@gov.fi)

[kirjaamo.om@gov.fi](mailto:kirjaamo.om@gov.fi)

Päiväys/Datum

06.09.2022

Dnro/Dnr

TRAFICOM/417085/03.03.00/2022

Viite/Referens

VN/4258/2022

## Liikenne- ja viestintäviraston lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi rautatiekuljetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi rautatiekuljetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esitys liittyy uuden rautatievastuuasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista (EU) 2021/782) soveltamiseen Suomessa.

Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

### Rautatiekuljetuslain täsmennykset

Esityksessä ehdotetaan käytettäväksi uuden rautatievastuuasetuksen mukaista mahdollisuutta jättää soveltamatta sen eräitä säännöksiä kaupunki-, esikaupunki- ja alueellisen liikenteen matkustajaliikennepalveluihin. Nykyinen, rautatiekuljetuslain (1119/2000) 8 a §:n 3 momentissa säädetty poikkeus koskee taajamajunaliikennettä. Esityksen mukaan käsite päivitetäisiin nykyisin yleisesti käytössä olevaksi "lähijunaliikenteeksi".

Traficom kannattaa ehdotusta päivittää rautatiekuljetuslain 8 a §:ssä käytettyä käsitettä taajamajunaliikenne. Traficom tuo kuitenkin esille, että uudessa rautatievastuuasetuksessa on käytetty käsitteitä rautateiden kaupunki-, esikaupunki- ja alueellisen liikenteen matkustajaliikennepalvelut, jotka perustuvat rautatiemarkkinadirektiiviin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/34/EU yhtenäisestä eurooppalaisesta rautatiealueesta). Traficom esittää siksi harkittavaksi, voisiko rautatiekuljetuslain 8 a §:ssä käyttää uuden rautatievastuuasetuksen kanssa samoja käsitteitä.

Traficom esittää huomiona myös, että esteettömyysdirektiivissä (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882 tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista) on käytetty rautatiemarkkinadirektiivin (2012/34/EU) mukaisia käsitteitä kaupunki- ja esikaupunkiliikenteen palvelut ja alueellisen liikenteen palvelut. Samoin näitä käsitteitä on käytetty hallituksen esityksessä tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 41/2022).

Traficom toteaa myös, että on kannatettavaa määritellä poikkeusten piirissä olevat yhteysvälit jatkossa erillisellä ja helpommin päivitettävällä valtioneuvoston asetuksella.

## Historiallinen- tai matkailukäyttö

Uuden rautatievastuuasetuksen 2 artiklan 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltiot voivat jättää asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle palvelut, joita harjoitetaan yksinomaan historialliseen käyttöön tai matkailukäyttöön. Hallituksen esityksessä todetaan, että tällä hetkellä Suomessa palveluita historialliseen käyttöön tarjoavilla museoliikenteenharjoittajilla ei ole rautatiemarkkinadirektiivin (2012/34/EU) mukaista toimilupaa, joten niihin ei sovelleta uutta rautatievastuuasetusta yleisen soveltamisalasäännöksen perusteella. Traficom kuitenkin huomauttaa, että tilanne voi muuttua tulevaisuudessa. Traficom katsoo, että palvelut, joita harjoitetaan yksinomaan historialliseen- tai matkailukäyttöön olisi selkeyden vuoksi jätettävä asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle asetuksen mahdollistamalla tavalla. Kyseisiä palveluita tarjoavia toimijoita tulisi kohdalla yhdenvertaisesti eikä asetuksen soveltumisen tulisi perustua siihen, onko toimijalla toimilupa. Traficom katsoo, että tästä syystä kansallisen poikkeuksen lisääminen historialliseen- tai matkailukäyttöön tarkoitettujen palveluiden kohdalla voisi olla tarpeen.

## Venäjän liikenne

Traficom pitää perusteltuna jättää Suomen ja Venäjän välinen suora kansainvälinen rautatieliikenne myös uuden rautatievastuuasetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Suomen ja Venäjän välisessä valtiosopimuksessa (Sops 85/2016) huomioidaan myös matkustajien oikeudet.

## Lipunosto-oikeus

Traficom toteaa, että on tärkeää turvata erilaisten matkustajaryhmien yhdenvertainen mahdollisuus käyttää rautateiden matkustajaliikennepalveluita. Myös esityksessä todetaan, että esteettömien vaihtoehtojen saatavuus eri ryhmille edellyttää riittävän monikanavaisuuden säilymistä. Hallituksen esityksessä on todettu, että lippujen ostamiseen ei ole liittynyt ainakaan merkittäviä ongelmia. Traficom tuo kuitenkin esille, että esimerkiksi tällä hetkellä lippuautomaatit eivät palvele kaikkia matkustajaryhmiä ja automaatteja ei myöskään ole saatavilla kaikilla asemilla.

Uuden rautatievastuuasetuksen 11 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukainen lipunosto-oikeus on rajattu vammaisille henkilöille. Uuden rautatievastuuasetuksen 11 artiklan 4 kohdan neljäs alakohta kuitenkin mahdollistaa jäsenvaltiolle lipunosto-oikeuden laajentamisen koskemaan kaikkia matkustajia, jos lähtöasemalla ei ole lipputoimistoa tai esteettömästi saatavilla olevaa lippuautomaattia eikä muuta esteettömästi saatavilla olevaa keinoa lipun ostamiseksi etukäteen. Esitystä valmisteltaessa harkittiin lipunosto-oikeuden lisäämistä kaikkien matkustajien sijaan rajatummin esimerkiksi liikkumis- ja toimimisesteisille henkilöille tai iäkkäille henkilöille.

Esityksen toteuttamisvaihtoehtojen tarkastelussa todetaan, että uusi rautatievastuuasetus ei sisällä erillistä liikuntarajoitteisen henkilön määritelmää. Traficom kuitenkin huomioi, että myös uusi rautatievastuuasetus sisältää vammaisen henkilön ja liikuntarajoitteisen henkilön määritelmän. Jos kuitenkin lipunosto-oikeutta ei haluttaisi laajentaa koko edellä mainitulle ryhmälle, Traficom esittää

harkittavaksi lipunosto-oikeuden laajentamista vammaisten henkilöiden lisäksi esimerkiksi tietyille erityisryhmille, kuten iäkkäille henkilöille. Tuossa yhteydessä voitaisiin mahdollisesti harkita ja selvittää erilaisia vaihtoehtoja esimerkiksi tarpeesta lipunosto-oikeuden osoittamiseksi muilta kuin vammaisilta henkilöiltä.

Lipunosto-oikeuden laajentamisella vain rajatuille matkustajaryhmille voitaisiin jossain määrin turvata esimerkiksi iäkkäiden henkilöiden mahdollisuuksia ostaa lippuja junasta ilman ylimääräisiä kustannuksia. Traficom esittää harkittavaksi tällaisen kansallisen liikkumavaran käyttämistä, jos ehdotettu menettely katsottaisiin oikeasuhtaiseksi keinoksi edistää erilaisten matkustajaryhmien mahdollisuuksia käyttää yhdenvertaisesti rautateiden matkustajaliikennepalveluita.

Traficom tuo lisäksi tässä yhteydessä edellä mainittuun asetuksen määritelmään liittyen esille myös mahdollisen tarpeen pohtia uuden rautatievastuuasetuksen sisältämien käännosten ajantasaisuutta (3 artiklan 21 kohta).

## **Toimivaltaiset viranomaiset**

Esityksessä on todettu, että toimivaltaiset viranomaiset säilyvät 2. lakiehdotuksen mukaan ennallaan. Traficom huomioi vielä, että kansallinen lainsäädäntö ei tällä hetkellä sisällä kuitenkaan kaikilta osin säännöksiä, joiden perusteella voitaisiin ratkaista uuden rautatievastuuasetuksen aivan kaikkien säännösten valvonta ja tehtävät eri viranomaisten välillä.

Jarkko Saarimäki  
Ylijohtaja

Kirsi Tervola-Joutsen  
Erityisasiantuntija

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 6.9.2022. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.